

IRODALOM.

Mi volt Dávid Ferencnek és Heltai Gáspárnak az „igazi” neve? Amióta Pokoly József a Ker. Magvető XXXVII. 263—66 lapjain közzétette Bogáthi Fazekas Miklós naptári feljegyzéseit, azóta állandóan kísért az a föltevés, hogy Dávid Ferencnek volt „igazi” családi neve s ez a Bogáthinál feljegyzett „Herthel” volt. Pokoly után Kanyaró Ferenc állította „Dávid Ferenc” c. monografiájában (Ker. Magvető XLI 2. lapján), hogy az „igazi” családnév „Helter” volt. Csakhogy Kanyaró itt olvasási hibát követett el, felcserélvén „Herthel” és „Helter” neveket. Ezt utóbb (Ker. Magvető XLIII. 111 lap) maga is elismerte. Később, a Magyar Nyelv 1915. évf. 223—225 lapjain Trócsányi Zoltán értekezett „Dávid Ferenc nevééről” s ugyanarra a konklúzióra jutott, mint már Pokoly. Dávid tehát neki is „Herthel” volt. Kár, hogy Trócsányi nem ismerte dr. Borbély Istvánnak „Unitárius polemikusok a XVI. században” c. tanulmányát, mely a 15. lapon a Pokoly—Kanyaró féle föltevést bírálva hiteles egykori adatok alapján arra az eredményre jut, hogy semmi szükség sincs a fenti föltevésre. A Kirchliche Blätter aus der ev. Landeskirche A. B. in Siebenbürgen c. erdélyi szász lutheránus heti lap XV. évf. 20. számában (1923. máj. 17.) dr. Kirsch Gusztáv „Zur Reformationsgeschichte” címen ismétli meg a Herthel-hipotézist.

Ugyanilyen története van Heltai nevének is. Kanyaró idézett Dávid-monografiájában Held-ből származtatja. Trócsányi a Magyar Nyelv 1915. évf. 76—77. lapjain „Heltai Gáspár nevééről” c. cikkében is az állítja, hogy „megmagyarosította” nevét. Az eredeti név, mint arra már Borbély István utalt „Heltai Gáspár” c. monografiájában (Budapest, 1907) „Heltner” lett volna.

A Heltai nevére vonatkozó állításokból a *Heltner* > *Heltai* változtatás hitelesen bizonyítható s így ezt a kérdést lezártnak tekinthetjük. Ellenben Dávid Ferenc nevére nézve akár a Heltner, akár a Herthel kombinációt el kell ejtenünk, mint ezt folyóiratunk jövő számában részletesen bizonyítani fogjuk.

(b. i.)

Két verses könyv. (Receanu Ilona: Vágyak visszhangja. Petrozsény, 1922. Halmágyi Mária: Fehér virágok. Kolozsvár, 1923.) Erről a két verseskönyvről csak azért szólunk, hogy felhívjuk olvasóink figyelmét a dekadenciára. Lány a szerzője mindkét könyvnek, tehát olyan valaki, akinek a lelkében min-

dig több eszményt, több gyöngéd szépséget szeretnénk keresni, és találni, mint az u. n. durva férfiaknál. S mit találunk? Receanu kisasszony csak szerelemről énekelt e füzetben, melynek címe: vágyak visszhangja. Nagyon merész, de egyszersmind nagyon érdekes vállalkozás leírni egy lánynak saját szerelmes vágyait. Mert — úgyebár — ez nem csak „a” szerelem, hanem több annál, ez már „a vágy”, mi „a szerelem”-ből fakadt. Receanu kisasszony elég bátornak tartotta magát erre az ép oly nehéz, mint kényes munkára. Az eredmény azonban rosszul ütött ki. Minő vágyai támadtak? Összeállíthatjuk az egymásután következő versek első soraiból.

Reszketeg lelkem tárom eléd...
 Vágyom az arcod után...
 Csókolj...
 Szeretnék hozzád menni s átfogni fejed...
 Szeretném, ha volna gyermekem, gyermeked...
 Kacagva járok a nagy világban...
 Egyik napom úgy telik, mint a másik...
 Immár hó is hullott...
 Egy hajnalon majd elmegyek...
 Mily hamar eljött a vég...

Ha nem volna az a tragédia, ami e sorokban van, olyan nagyon szomorú, azt kellene mondanunk, hogy: nagyon közönséges. Mert én szívesen elhiszem, hogy ilyen vágyak is élnek a lányok lelkében, de megbocsásson Receanu kisasszony, — az őszinteség még nem poézis. Sok mindennek s e sok között különösen sok „csillagnézésnek” vagy amint mondani szokás, *fehér vágy*nak kell élni egy lány lelkében ahhoz, hogy abból költészet is tudjon lenni. Aki vágyaiban is csak a vérnek tragédiáiról tud ábrándozni, az — ezt mi, férfiak, tudjuk legjobban, — minden, csak épen nem nőies. Goethe a Faust végén azt a vágyat, mi mindnyájunkat a nemesség, a tökéletesség felé ösztönöz, „das ewig weibliche”-nek „az örök nőies”-nek nevezte. Ennek a lelket megnemesítő nőiességnek kell visszatükröződni minden lányos költészetből, ha az — — nem akar megfosztani mindnyájunkat egyik legszebb fogalmunktól, a „*fehér, tiszta, lánylélek*” fogalmától.

Ez után a tulságosan őszinte és tulságosan költőietlen önvallomás után igazán jól esik Halmágyi Máriaának csinos kis fehér virágait olvasnunk. Verselő képesség dolgában mindkét szerző körülbelül egyforma. A költészetben lüktető zeneiséget, a hangulat dallamhullámzását egyikük sem méltatja figyelemre s többé-kevésbé csak a rím mutatja, hogy forma szerint verset írtak. E tekintetben Receanunak Szombati Szabó Istvántól, Halmágyinak pedig Reményik Sándortól nagyon sokat kell még tanulnia. Tartalom dolgában azonban igen távol állanak egymástól. Halmágyi Mária is leírja szerelmes vágyát, de mi más-képen, mint Receanu. Ime *Tudod-e?* c. költeményének utolsó szakasza:

Szeretnék lenni a Te szobádban
 egy odatévedt csillogó sugár,
 mely elhítené véled, hogy megjött,
 s fényvel, meleggel áraszt mindent el.
 a szerelemtől megittasult Nyár ...

Ez már költészet. Persze Halmágyi költészete sem mind ilyen „fehér virág”. Ahol igazán lelkét adja, ott ilyen. Csakhogy Reményik Sándornak gondolatoktól súlyos költészete őt — a lányt — nehéz gondokkal megnehezült versek írására csábította. Ilyenkor erőltetett. Látszik, hogy igyekeznek e nemben is szepet írni, de ereje nem bírja. Ki ne ismerne rá Reményiknél a következő sorok eredetijére:

Tudjátok-e azt, hogy én ki vagyok?
 Szülőhazája csöndes álmoknak,
 honnan gonoszul, szentségtörően
 emberi kezek rabolnak, lopnak.

Ha majd legalább egy tucat *halhatatlan* költemény tanuskodik Halmágyi költői lelkének gazdagsága mellett, akkor szabad lesz ilyen nagy frázisokban beszélnie. Addig azonban szelidebb, szerényebb hangok valók tollára. Mindenekfölött: minél kevesebbet utánozzon s minél többet adjon saját lelkéből. E kötetnek is azok a legsikerültebb versei, amelyekben lányos lelke lányos naivításban mutatkozik. Miért hát a komoly öreges, vagy épen a zord bölcslet imitálnia. Sem jól nem áll az ilyen játék, sem haszon nincs benne. (b. i.)

Versek, elbeszélések, tanulmányok tizenegy fiatal erdélyi írótól erdélyi művészek rajzaival. Cluj—Kolozsvár, 1923. 8 r., 168 lap.

Tizenegy erdélyi fiatal író összeállott s tartalmas, szép kiállítású antológiában mutatkozott be az olvasó közönségnek. Közöttük hat versíró poéta (Dobai István, Finta Zoltán, Jakab Géza, br. Kemény János, Maksay Albert és Mihály László), három novellairó (Kacsó Sándor, Szent Iványi Sándor és Tamási Áron), egy sociologus-féle (Balázs Ferenc) s egy irodalomtörténetíró (Jancsó Béla). Egyikük sem ismeretlen. Különböző hirlapok és folyóiratok hasábjain ismételten találkoztunk velük. Mostani bemutatkozásuk tehát nem eddig ismeretlen voltak miatt fontos. Ami e kötetet jellemzővé s irodalomtörténeti szempontból fontossá teszi, az, hogy benne tizenegy fiatal író mutatja meg: rajtuk keresztül minő irányban fejlődik erdélyi magyar szépirodalmunk. Ebből a szempontból könyvük nagyon, de nagyon tanulságos.

Első, mi olvasáskor rögtön szemünkbe ötlük, Szabó Dezsőnek nagy hatása e fiatal írókra. Balázs Ferenc egészen Szabó Dezső fejével gondolkodik; *Szent Iványi* Sándor novellái az ő stílusfiguráit utánozzák s *Tamási Áron* elbeszéléseinek téma megfogásai épen úgy szabódezsősök, akárcsak *Jancsó Bélának* kritikái és irodalomtörténeti „meglátásai”. Igen érdekes, hogy pl. Tamási Áron, ki e fiatal írók között talán egyik legtehetsé-

gesebb novellista, Nyirő Józsefnek írói sajátágaiból is épen azokat a stílusfigurákat szereti utánozni, amelyeket viszont maga Nyirő is Szabó Dezsőtől tanult el. Ha ez a lelkes Szabó követés csak átmeneti jelenség, akkor nincs ellene semmi kifogásunk; de ha Szabó Dezsőben a magyar írásművészetnek tökéletességét látnák, akkor volna hozzá néhány szavunk. Pedig Balázs Ferenc „Erdélyi magyar irodalom” c. bevezető tanulmányában nem kevesebb, mint abszolút tökéletességet tulajdonít neki. Ebben a félig irodalomelméleti, félig sociológiai tanulmányban Balázs átvette Szabónak faj-elméletét s annak értelmében ezeket írta: „Az irodalmat úgy kell tekintenünk, mint amelyben a faj kijelenti magát”. Ez állítását természetesen rögtön applikálja az erdélyi magyar szépirodalomra, megállapítván, hogy az igazán erdélyi magyar író, akinek írásai: „Erdély földjével állanak misztikus együttérzésben”. Ez azt akarja jelenteni, hogy „Az erdélyi nép megmaradt ősi foglalkozásaiban, városokba nem költözött, a földeket ott nem hagyta s így benne az új elhelyezkedés nem okozta ősi gyermekesége elcsendesülését”. Az „ősi gyermekség” viszont azt jelenti, hogy az igazán erdélyi írók képzelete a népmesék képzeletvilágával rokon. Hogy Balázs mennyire Szabó Dezső fejével gondolkozott e sorok megfogalmazásakor, különösen tisztán mutatja következő állítása: minthogy mégis tulmerész dolog volna azt mondani, hogy minden erdélyi írás „székely népmese”, hát hozzáteszi, hogy . . . *vagy pedig* olyan, mint Ady és Szabó írásai, „akik, mint hatalmas lombú fák, a csillagokat verdesik; gyökerük a föld közepéig nyúl le és leveleik a levegőben messze tengerekig hajóznak szerte”. És minthogy ilyenformán Adyval és Szabóval kapcsolatban a csillagoktól a föld közepéig mindent egy kalap alá helyezett, semmi akadálya sincs annak, hogy Szentimrei Jenőnek kozmikus költészetét is tipikusan erdélyinek találja. Itt megint idézem szabódezsős stílusának egyik bombasztját: „Szentimrei költészetét egyetemesen áramló hullámokban fűrösztli, de mégis erdélyi tengerszem, mert verseiben nemcsak az emberek, gyárok, de minden lélegző, növény dolog egymásra talál”.

Hogy a Szabó Dezső-féle faj-elmélet csak nemzeti színű szappanbuborék, ami tetszetősen hangzik, de a gyakorlati alkalmazásban nem magyaráz semmit, azt mindenki észreveszi, aki pl. azt próbálja megmagyarázni, hogy miért *tipikusan magyarok* Petőfi, Vas Gereben, Mikszáth, Gárdonyi, Herczeg vagy pedig Jókai, Kossuth Lajos, gr. Széchenyi István, noha bennük *nem mind honfoglaló magyar vér* csörgedezett.

A szóban levő könyvvel kapcsolatban nem is Szabó elméletén akadok fenn, hanem azon, hogy Balázs Ferenc minden megfontolás nélkül vette át azt. Annak, aki kész íróként mutatkozik be, több önállóságot kell mutatnia. Tudja ezt egyébként Balázs Ferenc is, mert „Székely mitológia” c. dolgozatában előbbi megállapításaival szemben már így ír: „Az irodalom

nem más, mint az írók törekvése, hogy önmagukat kifejezzék". Ez már helyesebb beszéd. De nincs sok köszönet benne, mert ugyancsak abban a dolgozatban olvasható ez a mondat is: „Ma elítélik az istenáldotta költők zengéseit, ha nem kereteshetők el valamely műfajba". Ez már gyerekes beszéd s azt mutatja, hogy Balázs szeret meggondolás nélkül dobálózni állításaival. Pedig ha komolyan író akar lenni, akkor az ilyen általánosító s irodalomtörténetírásunk mai viszonyaihoz mérve csupán elképzelt tényeket feltételező állításoktól tartózkodnia kell.

Több irodalomtörténeti hozzáértés van Jancsó Béla vázlatáiban, aki a fiatal emberek tipikus lendületével egyelőre világirodalomtörténetíró akar lenni. Hisszük azonban, hogy majd ő is be fogja látni, hogy bár elengedhetetlen a világirodalom tanulmányozása, egy embertől bőséggel elég, ha egy nemzet irodalmának tud igazán alapos ismerője lenni. „Meglátásai" így is érdekesek. Azonban hibázatom, hogy Szabó Dezső módjára írói arcképeit „költői ihlettel" írja. Más a poézis és megint más a tudomány. Súlyosabb tárgyilagosság s a stílusban több tárgyyszerűség előnyére vált volna.

Jellemzőbbnek tartom Szabó Dezső hatását a novella-írókra. Az *elsodort falú* megjelenése óta mintha felfedezték volna fiatal íróink a földet. Az irodalomtörténet beszélhet Petőfinék, Jókainak, Tömörkényinek, Bársonynak természet-, illetőleg földrajzoló művészetéről, sem ezek, sem Móricz Zsigmond nem hatottak szóban levő fiatal íróinkra. Ezeket Szabó Dezső tanította meg a *földre*. Különbözik a földnek ez az irodalmi kultiválása ma Erdélyben divat. Pálffyné Gulácsy Irén a földműveseket, Nyírő József a falusi parasztokat, Tamási Áron a földnek titokzatos hatalmát írja s szinte minden írásában csak ezt írja. A földnek ez a Szabó Dezső-szerű „meglátása" félig objektív természetleírás, félig szimbolizmus, félig mithologia, legtalálékosabban tán úgy lehetne megjelölni, hogy szimfonia szavakból. Ennek a *föld-költészetnek* épen csak egy hibája van, az, hogy nem egyéb, mint lira. Az ember Szabó Dezső olvas-tán beleszédül a természet szinompájába, azonban egyetlen tájleírásának olvasása közben sem nyilallik lelkünkbe a földnek az az ősi nagy szomorúsága, ami Turgenyev műveit oly páratlanul nagyszerűvé teszi. Miért? Bizonyára azért, mert a *föld*, mint *csupán föld* a költészet szempontjából meglehetősen közömbös. Belőle csak akkor lesz egész lényemet lebilincselő valami, ha valakinek a sorsa s a föld, melyen e sors áld vagy ver, a műalkotásban szerves egésszé olvad össze. Szabó Dezső kitűnő művészi érzékkel érezte meg azt, hogy a föld s a rajta élő emberek együttvéve adnak egy egészet. Az *elsodort falú*-nak épen ez adja meg művészi értékét. Az persze más dolog, hogy ezt az egységet regényében ő sem tudta tökéletesen megvalósítani. Utánzóit pedig csak a szubjektív lírai részt vették észre, a cselekvéses, u. n. epikai (vagy még helyesebben: a drámai) részt nem. Tamási is, Kacsó Sándor is gyönyörűen

tudnak elbeszélni; stilusuk diszes, akárcsak a mesteré; azonban történeteik stilusuk gazdag szinpompájához mérten arányra erőtlenek s biztos fölépítésnélküliek, hogy rosszalásunkat lehetetlen elhallgatnunk. Szabónak invencióban szegény epikuma e fiatal írónál egészen vérszegénnyé vált. Még Tamási Aron sem tud valamirevaló mesét kitalálni, pedig neki volna legerősebb mesekitalálásbeli invenciója. Szent Iványi Sándor jóformán csak színes nyelvezettel, szentimentális hangulattal, romantikus gondolatokban mereng, de történeteinek váza erőtelen, nem kapcsolja össze azt semmiféle ésszerűség. Itt Szabó Dezső is, Nyirő József is cserben hagyja a tanítványokat. Más mester kell ide. Például: Gyallai Domokos, kinek téma köre ugyan szűk, stilusa sem csillogó, de aki oly szilárdul tud összeilleszteni, valamely történetet, ahogyan az újabb magyar novellairódalomban talán senki. Ezt a szilárd szerkesztés-technikát kell e kötet novellairóinak megtanulni, részükre a fejlődés útja ez.

Az is jellemző, hogy e kötetnek versköltői szintén mind lírikusok. Sőt tovább megyek. Erdélynek mai összes költői mind lírai költők. Versben elbeszélni ma nem próbál senki. Pedig verset írni ugyancsak tudnak, de versben elbeszélni már nem tudnak. Itt van mai erdélyi szépirodalmunknak a leggyöngébb része. Ezt a nagy lira-izmust nem tudom másként megérteni, mint úgy, hogy poétáinknak nincs türelmük huzamosabb ideig foglalkozni költészetükkel. Ha a pillanat ihlete megszállja őket, akkor verset írnak; ha ellenben az ihlet mellé előtanulmányok is kellene, akkor — inkább elmarad a vers,

Egyéb is észrevehető e versírókon, az, hogy mind Reményik Sándor iskolájához tartoznak. Ha irodalomtörténeti nyelven szólhatnék, azt mondanám, hogy mind Petőfinek *A felhők* c. versciklusát utánozzák. Egy-egy gondolatvillanásból ragyogó verset írni először ő próbálta meg költészetünkben. Reményik azonban nem Petőfi nagyszerű kezdését folytatta, mert őt a német Rilke vonzta a lírai formához. Tegyük azonban rögtön hozzá, hogy azóta *ebben* Reményik túlnőtt mesterén. Egy hasonlatot oly nagyszerű szerkezettel oly bűvös hatású poézissé bontani ki, mint Reményik teszi, Rilke nem tudott. Ezt ma már nyugodtan elmondhatjuk. Hanem aztán Reményik itt egyelőre meg is állott. Sem verselési technikája nem mérkőzhet költeményeinek benső szépségeivel, sem tárgyköre nem oly változatos és gazdag, mint Rilkeé.

E kötetben levő tanítványai mind a gondolati lírát művelik. Mind koravén bölcsek. Megbocsássanak, de én ezt nem tartom rendén való dolognak, Hát ez az ifjúság? Vagy tán már egyebet sem tudnak, mint csak bölcsen és mélán merengni? Nem, édes urak, önök fiatal emberek, hagyják el ezt a tettetett öregességet, kacagjanak, lendüljenek, lázongjanak, törjék össze verseikben ezt a vén világot s építsenek helyette újat, — csak ne maradjanak továbbra is koravén bölcsek. Avagy nincsenek

vágyaik, lelkük nem lázadoz, nem érzik a szerelem boldogságát? Az élet önökhöz valóban mindig mostoha s nem mernek vele szembenézni? Édes Istenem, 20—30 év között minden ifjú egy-egy titán kell, hogy legyen, ki a nyakára lép goromba sorsának s a nyomornak a fiatalság vérpezsdülésével kacag szemébe. Csak épen önök volnának csöndes vérűek? Ez általános észrevételt még eggyel meg kell toldanunk. Verstechnikájukban nincs semmi erő és semmi muzsika. Még *Finta* Zoltán is, ki pedig igazán tehetséges poéta, egészen sima verselő. Pedig lüktető Briganti Éneke vagy megható Levele arról, hogy „anyám, nem jut fiadnak szeretet,” igazán művészi-leg stilizál verstechnikát kívánt volna. Aztán különösen feltűnő a rímekkel való zeneietlen elbánásuk.

Hanem a sok kifogás mellé írjuk ide néhány jó tulajdonságukat is. Elsősorban a lány hangulatok szelid szépségét. Különösen *Maksay* Albert ennek poétája. *Mihály* László telekézzel kap bele lantjába, melynek hangja az első néhány ritmusban néha a dübörgésig erős, de aztán hamar elbágyad. *Br. Kemény* Jánosnak mindenik költeménye bársonyos puha. *Dobai* István és *Jakab* Géza hangulatversei szintén kedves apróságok.

Ezzel be is fejezem hosszúra nyult recenziómat. Olvasóim észrevehették, hogy olyan munkáról szóltam, amely nemcsak megérdemli a megbirálásra fordított fáradságot, de a legalaposabb kritikát is kiállja, mert a sok észrevételén túl több dicsérendő érték van benne, miket egyenként mind nem sorolhattam fel. Ki szeretettel olvassa a könyvet, észre fogja venni azokat.

(b. i.)

Zoványi Jenő: A reformáció Magyarországon 1565-ig. Genius-kiadás (Budapest). 1922. 8r. 485 lap. Végre megjelent a magyar protestánsizmus történetének tudományosan megírt s történelmi tudásunknak mai színvonalán álló kézikönyvéből az első kötet: a Luther és Kálvin szerinti reformációnak magyarországi története a XVI. században. E munka nemcsak hézagpótló, de oly alapvető jelentőségű, hogy a XVI. századi magyar protestánsizmus tanulmányozásánál (1565-ig bezárólag) ezentúl már minden hozzáértő részére nélkülözhetetlen. Ismertetésére közelebbről visszatérünk. Olvasóinknak addig is a legszivesebb figyelmébe ajánljuk.

(b. i.)

KÜLÖNFÉLÉK.

A Keresztény Magvető ezen füzetének a kiadási költségeihez *dr. Ferenczy Géza* egyh. főgondnok úr 2000 (kettőezer) leval járult hozzá. Amidőn az *U. I. T.* nevében hálás köszönetet mondunk e nagylelkű adományért, egyben a szép példa követését tehetősebb olvasóinknak és egyházközségeinknek szíves figyelmébe ajánljuk.

Felügyelő gondnoki és tanári beiktató ünnep. Szép és nagyjelentőségű ünnep volt április 14-én a kolozsvári kollégium disztermében. Akkor tartotta *dr. Szentiványi József* f. ü. gondnok és négy tanár székfoglalóját. Sajnáljuk, hogy a mai súlyos nyomdai viszonyok között nem közölhetjük az ünnepélyen elhangzott szép beszédekét és értekezéseket, pedig azok mindenike méltó volna a megörökítésre. Az ünnepélyt *Ferencz József* püspök nyitotta meg. *Dr. Szentiványi József* székfoglalójra az ő fegyelmezett gondolkodásának és mélyen érző unitárius szívének volt szép bizonyítéka, aki az ősi családi tradícióknak, méltó örököse. *Pap Domokos*: „Egy epizód a kollégium történetéből”. *Gálffy Zsigmond*: „Euripides és a n phit”, *dr. Gelei József*: „A mi igazi tragédiánk”, *Vass Domokos*: „Az energia átalakulásai és terjedési tünetényei” címen olvasott fel mély tanulmányra való értekezést. *Gál Kelemen* beiktató beszéde után *Csifó Sálamon* a teol. akadémia, *Nagy Lajos* a sz. kereszturi főgimn. *Ürmösi Károly* a kolozsvári egyházközség és a Kolozs-dobokai egyházkör nevében üdvözölte a beiktatottakat. A püspök úr bezáró beszéde után az ifjusági énekkar éneke fejezte be a történelmi jelentőségű ünnepélyt, amely iskoláink mai viharos életében enyhületet adó pihenést s új erő gyűjtést adó óra volt.

Ideiglenes Egyházi Bizottság. Az Unitárius egyház életében 1923 április 5—7 napjai történelmi jelentőségűvé emelkedtek. Ezeken a napokon ülésezett az I. E. Bizottság, amelynek hivatása volt barátságos eszmecsere útján megbeszélni azokat a reform gondolatokat, amelyek egyházunkban újabb időben a megváltozott viszonyokkal kapcsolatban fölmerültek. Így megbeszélés tárgya volt: Az egyházközség, az egyházkör, az E. K. T. az E. Főtanács reformja, az egyházkörök új beosztása, az egyházköri adminisztráció, az esperesi vizsgálószéka püspöki vizsgálat, a misszió ügy, a szorványok és körlel-